



**AKAB OKRETNICA**

**apsurd**



derealizacija



**anarhija/ blok 45**  
PORODIČNA BIBLIOTEKA



Priređeno povodom svirke za anarhiju/ blok 45

u AKAB Okretnica

[www.facebook.com/AKABOkretnica/](http://www.facebook.com/AKABOkretnica/)

7. XII 2019.

uz podršku bendova

EKE BUBA (Zagreb)

[doomtownrecords.bandcamp.com/album/s-t-cs](http://doomtownrecords.bandcamp.com/album/s-t-cs)

i APSURD (Beograd)

[doomtownrecords.bandcamp.com/album/derealizacija](http://doomtownrecords.bandcamp.com/album/derealizacija)

Tekst najave AKAB OKRETNICA:

anarhija / blok 45 je na ovim prostorima jedinstven izdavački poduhvat koji već 17 godina istrajava na principima kulture poklona (sva elektronska i štampana izdanja su besplatna, a svaka drugarska pomoć je dobro došla; druge podrške, ličnih rezervi i sponzora nema, tu su samo anarhija/ blok 45 i oni kojima je stalo). Tekstovi objavljeni u okviru ove inicijative pokrivaju različite oblasti: anarhizam, situacioniste, dadu, antropologiju, kritičku teoriju, itd., ali ono što im je zajedničko jeste da otvaraju mogućnost života bez vlasti, van terena kapitala, izvan produktivističkih i progresističkih fiksacija, i to ne u nekoj utopijskoj perspektivi već ovde i sada, kroz prelazak na nove oblike ponašanja i saradnje, na nove odnose, u duhu solidarnosti i zajedništva. Novo iskustvo počinje odmah, duž novih pravaca istraživanja, eksperimentisanja, igre, ali i novih linija sukoba. Posle pauze u distribuciji štampanih izdanja, koja je potrajala skoro dve godine (iako s gomilom novih naslova), anarhija/ blok 45 se priprema za novi nalet. Potrebna je podrška. Okretnica postoji da bismo pronašli jedni druge, i pomogli sebi i drugima u borbi za autonomiju i samoodređenje, te je stoga prirodno da se na tom putu

nađemo i sa anarhijom / blok 45.

Više o tome: <https://anarhija-blok45.net/>

[aleksa.goljanin@gmail.com](mailto:aleksa.goljanin@gmail.com)

ZAJEDNIČKA ARHIVA

<http://anarhisticka-biblioteka.net>

## anarhija/ blok 45



**iz materijala u pripremi**

# LUIS MAMFORD (1944)

(...) Čim se sveobuhvatni obrazac smisla raspadne, slom je neizbežan. Ali upravo zato što delovi kulture više nisu ujedinjeni, pojedinačne aktivnosti (ekonomija, nauka, tehnologija, i sl.), koje njihovo jedinstvo više ne ograničava i ne ublažava, mogu pokazati neograničenu vitalnost. Ta društvena činjenica je ono što vrlo verovatno sledi kada se poremeti ekološka ravnoteža u prirodi. Prekomerno napredovanje jedne invazivne vrste znak je neravnoteže. Tako i smrt neke stare institucije ili pojave nove mogu podjednako narušiti ravnotežu kulture.

Ideja o diskontinuitetu između srednjeg veka i renesanse ne počiva, međutim, samo na pogrešnim shvatanjima istoričara iz devetnaestog veka: tada je došlo i do stvarnog fizičkog šoka, koji delimično objašnjava društveni kolaps. Naime, u četrnaestom veku ceo zapadni svet je iz temelja uzdrmala najgora pošast zabeležena još od one koja je u šestom veku izbila u Istočnom carstvu: bubonska kuga, poznata kao Crna smrt. Ta bolest se u zapadnoj Evropi pojavila 1347; za svega nekoliko godina pogodila je i ubila između jedne trećine i polovine populacije. Prema najkonzervativnijim procenama, najmanje trećinu; a pošto to važi za Evropu kao celinu, nema razloga da se sumnja u savremene lokalne autoritete koji su zabeležili gubitak polovine ili više od polovine stanovništva. Raširenost kuge je sigurno bila veća u gradovima nego u ruralnim oblastima: upravo tamo gde će visoka kultura pretrpeti najveću štetu. (...)

Ukratko, između trinaestog i petnaestog veka, Crna smrt je dovela do sloma društvenog kontinuiteta, do pržnjenja društvenog nasleda: ta amnezija je preveličala stvari fizički diskontinuitet. Kada su ljudi u petnaestom veku u Italiji počeli da se vraćaju nasledu Grčke i Rima, imali su iluziju da se odvajaju od svojih zaostalih „gotskih“ predaka, iako su u stvari samo opet pokazivali zanimanje koje je

zamrlo zbog kuge i društvenih previranja. Prema Burduhu (Konrad Burdach), pojam „srednji vek“, *media tempestas*, prvi put se pojavio 1469; *media aetas* se javlja 1518. Zajednici koja je izgubila životnu vezu s prošlošću bilo je lakše da pođe od novih temelja nego da obnavlja stare spone. (...)

## 2. ULOGA MUZIČKIH BANAKA

Kako je Evropa napredovala i uvećavala svoje stanovništvo, crkva je automatski uvećala svoju finansijsku moć: to joj je garantovao njen „desetak“. To ju je samo po sebi dovelo u ozbiljno iskušenje da zaboravi svoj nebeski zadatak; ali sama njenja služba je dodatno podrivala njen duhovni autoritet. U ekonomskom smislu, katolička crkva je postala mašina za proizvodnju spasenja. Njene crkve, svećeništva, umetnost i iznad svega njene relikvije, bili su u velikoj meri kapitalna dobra za proizvodnju naročite forme nematerijalnog bogatstva. Kako je institucija postajala sve moćnija, ceo taj proizvodni aparat sve više se oslanjao na razvijeni sistem kredita i dugova, koji su se izmirivali kroz njegove „mužičke banke“.

Interne finansije tog sistema podlegle su, najmanje, inflaciji. Prema doktrini iz dvanaestog veka, koju su čvrsto postavili Hugo od Svetog Victora i Toma Akvinski, svaki sveštenik je imao neograničeno pravo da odobrava kredit: činom razrešenja od greha mogao je da poništi nepovoljnu moralnu ravnotežu, a pomoću posebnih molitvi, poklona, sveća i misa kupac spasenja mogao je da neograničeno uvećava svoju imovinu; i ako bi umro po crkvenim propisima, sve njegove spekulativne priznanice bile bi otkupljene na Nebu po nominalnoj vrednosti.

Namerno sam upotrebio jednu nedoličnu figuru da bih opisao taj sistem; naime, kada se pogleda kako je taj sistem delovao, nema ničeg što bi moglo biti očiglednije i šokantnije od njegovog sirovog

LM, crtež Hugo Gellert, 1925.

materijalizma. U satiri *Edgin*, Samujel Batler je upotrebio izum Mužičkih banaka da bi opisao neostvarivu imovinu i onostrano knjigovodstvo hrišćanskih crkava; bio je to dvostruko vešt udar, utoliko što je mogao da dotakne i varljivu teologiju novca i ništa manje varljivu ekonomiju spasenja. Da su istoričari ekonomije bili upućeni u teologiju kao i u ekonomiju, odavno bi shvatili da su kreditne finansije usko povezane s crkvenim sistemom obračunavanja grehova i dobrih dela koji je prethodio njihovom uvođenju. Do dvanaestog veka crkva se preobrazila iz korpusa vernika, što je bila u apostolskom dobu, u visoko mehanizovani instrument spasenja. Spasenje je bilo zaštićeno ekskluzivnim monopolskim patentima: hrišćanskim dogmama. Sa svojim svetim kancelarijama i obredima crkva je konačno stvorila organizaciju koja nije bila posvećena širenju duhovnih darova već je nudila lažne, čarobne zamene za te darove onima koji su bili u stanju da ih plate u gotovini. (...)

## 3. JERES KAPITALIZMA

Teza Maksa Vebera da je protestantizam igrao glavnu ulogu u nastanku i razvoju kapitalizma široko je prihvaćena u poslednjoj generaciji. S obzirom na očigledne istorijske činjenice, to verovanje je čudno isto koliko i neodbranjivo: ono, naime, pretpostavlja da se kapitalizam nije formirao sve do šesnaestog veka – iako se, kao mutacija, pojavio najmanje tri veka ranije, da bi se do četrnaestog veka proširio u Italiji: zemlji u kojoj protestantizam nikada nije uspeo da stvari uporište.

Kapitalizam je u stvari bio prva velika jeres srednjeg veka: glavni izazov upućen idealnim zahtevima hrišćanstva. Iako srednjovekovna teologija nije uspela da iskoreni tu jeres, razlog za taj neuspeh morao bi biti jasan: jeres se hrani u okrilju same crkve i skoro od samog početka uživala je



zaštitu papa. Nije Kalvin u šesnaestom veku već Vincent iz Bovea u trinaestom (Vincentius Bellocavensis, Vincent de Beauvais, oko 1184–1264) bio taj koji je prvi opomenuo ljudi da moraju raditi ne samo zbog izdržavanja već i zbog gomilanja, što bi vodilo ka daljog proizvodnji bogatstva.

Razborita strana kapitalizma, njegova štedljivost, pravilnost i mehanički poretk, razvila se u benediktinskim manastirima: bila je to protivteža onoj avanturističkoj strani, koja se bacila na otvaranje trgovackih ispostava i zauzimanje novih teritorija za trgovinu i kolonizaciju. Crkva je i u tome moralna imati ulogu. Kao što je u devetnaestom veku trgovina sledila zastavu tako je od trinaestog veka sledila krst. Sami trgovci mogli su se nadati da će steći duhovne zasluge činom ispunjena svojih ciljeva među neznabušicima. Prelaz s religije na finansije bio je tako suptilan, interakcije tako zamršene, da je ponekad teško reći šta je bilo prvo i koji je motiv bio glavni.

Nema, međutim, nikakve sumnje da se teološki kapitalizam pojavio mnogo pre bilo kakve protestantske doktrine, bilo u religiji ili ekonomiji. (...)

# KAPITALIZAM – APSOLUTIZAM – PROTESTANTIZAM